

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพประชากรหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ ตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ ประชากรของชาติที่ได้รับการศึกษาอบรม เป็นอย่างดีแล้ว จะเป็นกำลังที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศต่อไป การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง สิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของมนุษย์คือการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นทางหนึ่งที่จะเพิ่มพูนปัญญาและพัฒนาบุคลิกภาพของคน จากความจริงประการนี้เอง การศึกษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังคน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525:21) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) ว่า

เร่งรัดการพัฒนาการศึกษาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมุ่งให้การศึกษาเป็นการ เสริมสร้างบุคคลให้มีความรู้ ความคิด และความสามารถ ในการประกอบอาชีพ มีจริยธรรม คุณธรรม ตลอดจนมีพละนาถิมัยสมบูรณ์ รักและธำรงศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทยไว้ ตลอดจนก่อให้เกิดความสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ดังนั้นการศึกษาจึง เป็น เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ก้าวหน้าไปมากที่สุด เพราะการศึกษาเป็นรากฐานและปัจจัยสำคัญ ในการสร้างสรรค์สังคมให้เจริญขึ้น การศึกษาจะเกิดผลดีมีคุณภาพ ตามความมุ่งหมายที่วางไว้จะต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการของการจัดและดำเนินการของโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบาย นำหลักสูตรไปปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กโดยตรง และโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ก็ขึ้นอยู่กับจัดการบริหารและระบบการนิเทศการศึกษาเป็นสำคัญ นิพนธ์ ไทยพานิช (2525:1) กล่าวว่า การบริหารการศึกษากับการนิเทศการศึกษามีความหมายใกล้เคียงกัน การที่จะแยกออกมาให้เห็นความแตกต่าง โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานนั้นกระทำได้อย่างไร เพราะมีความ เหลื่อมล้ำซับซ้อนกันอยู่ การบริหารมีลักษณะการใช้อำนาจและหน้าที่ตัดสินใจดำเนินงาน

ให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนการนิเทศเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการกิจที่ต้องการให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุง พฤติกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงส่ง ดังนั้น การที่จะให้เด็กประสบผลสำเร็จตรง ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ส่วนหนึ่งจึงอยู่ที่การพัฒนาครูอาจารย์ให้มีประสิทธิ- ภาพโดยการนิเทศการศึกษา เช่นความหมายของ สงัด อุทรานันท์ (2527:1) ในเชิงปฏิบัติการ ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อ ให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน และ สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2525:69) ได้ กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นบริการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ครูได้ทำหน้าที่ของเขาได้ดียิ่งขึ้น งานพื้นฐานของการนิเทศการศึกษาก็คือการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถ เรียนรู้ได้ดีที่สุด

การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย นับตั้งแต่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และประชาชนในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่และงานในความรับผิดชอบมากมาย ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2525:4) ศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับ ประเภท ทำคู่มือการสอน แผนการสอน นิเทศ ตรวจสอบ ติดตามการใช้หลักสูตร และควบคุมมาตรฐานทางวิชาการ รวมทั้งการวิจัยปัญหา เกี่ยวกับการศึกษา การส่งเสริมวัดกรรมต่าง ๆ การแนะแนว การวัดผลการศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ภายในเขตการศึกษา

ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดตรัง กระบี่ ภูเก็ต ระนอง และพังงา มีจำนวนศึกษานิเทศก์ ๒๔ คน จะต้องนิเทศครูของ กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา (2527:40 - 45) ในเขตการศึกษา ๔ ทั้งสิ้น ๒,๔๕๑ คน คิดเป็นอัตราส่วนศึกษานิเทศก์ ๑ คน ต่อครูประมาณ ๑๐๐ คน ซึ่งไม่สามารถจะกระทำการนิเทศได้ ทั่วทั้งถึง ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงไม่ใช่ภารกิจและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์เพียงฝ่ายเดียว เท่านั้นดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2521:56) ได้กล่าวว่า

การนิเทศเพื่อให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ศึกษานิเทศก์ต้องรู้ และถือเป็นเป้าหมายของการนิเทศ ศึกษานิเทศก์ก็ไม่อาจจะนิเทศโดยตรงไปยังครูทุกคนทุกโรงเรียนตลอดเวลา เพราะปัญหาเกี่ยวกับปริมาณของครูและโรงเรียน และปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ที่ตั้งของโรงเรียนต่าง ๆ ความหวังของการนิเทศการศึกษาในอนาคต คือการช่วยครูและผู้บริหารโรงเรียนให้ทำการนิเทศซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน...

จะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน นอกจากจะทำหน้าที่บริหารโรงเรียนแล้ว จะต้องเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู ดังเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา (2521:27) หมวด ๗ เกี่ยวกับงานวิชาการ ข้อ ๑๓ ว่าไว้ดังนี้ ให้โรงเรียนมีการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ โดยมีแนวการพิจารณาในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฐมนิเทศครูใหม่ การนิเทศภายในสายวิชา การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู

อาคม จันทร์สุนทร (2527:1) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นการจัดการนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศจะได้แก่ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดหรือสายวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกแต่งตั้งขึ้น และ ลิปพนนท์ เกตุทัต (2518:132) ได้กล่าวรวมถึง ครูที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ในด้านการสอนเฉพาะวิชา บุคลากรเหล่านี้จะต้องสามารถทำการนิเทศครูในรูปของการเป็นที่เลี้ยง การปรึกษางานในหมู่คณะ ตลอดจนการให้ความรู้เพิ่มเติม โดยถือหลักฝึกกำลังกันปฏิบัติให้สำเร็จได้ด้วยดี ซึ่ง สงัด อุทรานันท์ (2524:1 - 2) ได้สรุปในเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้ การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียน โดยความร่วมมือของบุคลากรทั้งหมดในโรงเรียน

ในการดำเนินการงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้น นักการศึกษาได้กำหนดงานหลักที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้หลายท่าน ดังเช่น แฮร์ริส (Harris 1963:201 - 212)

ได้แบ่งงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนออกเป็น ดังนี้ งานพัฒนาหลักสูตร งานดำเนินการเรียน การสอน งานด้านบุคลากร งานด้านบริการความสะอาด งานคัดเลือกและสรรหาวัสดุอุปกรณ์ งาน ด้านฝึกอบรม งานด้านการปฐมนิเทศ งานด้านสัมพันธ์กับชุมชน งานประเมินผล และงานเกี่ยวกับ หลักการ นโยบายในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ แต่ในทางปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเหตุผลประการหนึ่ง เนื่องจากผู้บริหาร และผู้นิเทศยังไม่มีแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการนิเทศอย่างชัดเจน ที่จะทำให้งานนิเทศการศึกษา บรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์ อาคม จันทสุนทร (2527:6) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ว่าหมายถึง กิจกรรมที่หัวหน้าหมวดวิชาจะต้องทำกับครูในหมวดวิชา เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ทัศนคติ ความรู้สึกที่ดี เกี่ยวกับงานหรือการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งสามารถทำเป็นกิจกรรม ในรูปแบบหรือลักษณะต่าง ๆ ได้มากมาย ซึ่งเป็นทั้งในงานประจำและงานโครงการ โดยแบ่งออก เป็นหลายกิจกรรม เช่น กวิน ไมเนอร์ (Gwynn J. Minor 1974:326) แบ่งกิจกรรมนิเทศเป็น การเยี่ยมชั้นเรียน การสัมภาษณ์ การประชุม การประชุมปฏิบัติการ การวิจัย การสร้างศูนย์หลักสูตร ทัศนศึกษา ล้วนเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มพูนความสามารถให้แก่ครูประจำการอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น กิจกรรมนิเทศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2521:4) ให้ทัศนะเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศไว้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ เป็นหัวใจหรืองานหลักที่จะจัด ให้มีขึ้นในการนิเทศการศึกษา งานนิเทศจะสำเร็จได้ก็ด้วยการจัดกิจกรรมในการนิเทศให้เป็นระเบียบ ถูกต้องตามโปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2525:4) ที่กล่าวว่า หลักการในการนิเทศ การศึกษานั้น เรายึดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนอย่างมีระบบระเบียบ โดยวางโครงการในสถานศึกษา และโครงการนั้นจะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยกิจกรรมเป็นหลัก

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาได้มีผู้ทำการวิจัยไว้หลายเรื่อง ดังเช่น ชัชวาลย์ อำนวยมณี (2521: 75-76) เรื่อง การบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยม- ศึกษาในเขตการศึกษา ๘ โดยวิเคราะห์ความเห็นของครูฝ่ายวิชาการ พบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติ น้อยและน้อยมากในเรื่อง การสังเกตการสอนขณะที่ครูกำลังสอน การนำผลการสอนแต่ละวิชามา วิเคราะห์เพื่อประเมินผล การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ ๆ และการจัดครู เข้าไปดูเพื่อนครูห้องอื่นสอน

อุทัย สร้อยสุข (2520:225 - 226) วิจัยเรื่อง หน้าที่ด้านการนิเทศการศึกษาของ
 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ พบว่าอาจารย์ใหญ่มาก
 ไม่เคยปฏิบัติเลยได้แก่การจัดสัมมนาครูเกี่ยวกับวิธีสอนร่วมกับโรงเรียนใกล้เคียง จัดครูไปเยี่ยม
 โรงเรียนอื่น การสาธิตการสอน การวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน การหาข้อมูลจากบุคลากร
 ท้องถิ่นเกี่ยวกับเนื้อหาเพื่อปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยด้านการเรียนการสอน การออกแบบสอบถาม
 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู และธนาคารข้อสอบในโรงเรียน

กฤษณี น้ำเพชร (2521:ฉ) วิจัยเรื่องการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมนิเทศการสอน พบว่าผู้บริหารและครูปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์
 น้อย คือ การนิเทศการสอน การส่งเสริมวิชาการแก่ครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้วัสดุทัศนศึกษา
 สิ่ง อื้ออานวยความสะดวกและห้องสมุด การประเมินผลและการสร้างขวัญของครู ส่วนในด้านการ
 พัฒนาหลักสูตรผู้บริหารมีความ เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนครูปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

จากผลของการวิจัยทั้ง ๓ เรื่อง พอจะสรุปได้ว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ยังปฏิบัติในเรื่องของกิจกรรมการนิเทศอยู่ใน เกณฑ์น้อยมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากสาเหตุประการ-
 หนึ่งคือผู้บริหารและครูไม่สามารถ เลือกกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับงานได้ รวมทั้งแนวคิดต่าง ๆ
 ของนักการศึกษาหลายท่านได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องของการจัดกิจกรรมนิเทศอย่างมาก
 ซึ่งพอจะสรุปได้ดัง อาคม จันทสุนทร (2527:3) กล่าวไว้ว่า การนิเทศที่ดีและได้ผลจะเกิดขึ้นเมื่อ
 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความใกล้ชิดกัน มีกิจกรรมการนิเทศอยู่เสมอ

ผู้วิจัยในฐานะ เป็นศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ จึงตระหนักถึงความ
 จำเป็นและความสำคัญในปัญหานี้อย่างมาก ประกอบกับ ประสงค์ สังขะไชย (2526:จ - ฉ)
 ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร
 โรงเรียนและครู เกี่ยวกับการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔
 พบว่าผู้บริหารและครูเห็นด้วยและ เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ควรจัดงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
 ทุกลักษณะงานนิเทศ และปัญหาอุปสรรคพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการ ปฏิบัติการนิเทศการศึกษา เป็น

ครั้งคราว ไม่มีระบบแบบแผน และได้ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปว่า "ควรทำการวิจัย เพื่อค้นหากิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน" ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดว่าจะให้ทีมงานการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนในเขตการศึกษา ๔ ประสบผลสำเร็จอย่างสูงและเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียนในเรื่อง เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศให้มีระบบและแบบแผนมากขึ้น จึงได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ ในเรื่องของกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เขตการศึกษา ๔ เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้เลือกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ขอบ เขตของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา , สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ เกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศที่สอดคล้องและเหมาะสมกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

๒. กลุ่มประชากรในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ ทุกโรงเรียน รวม ๕๐ โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหาร ๑๒๐ คน ครู ๒,๓๗๑ คน รวม ๒,๔๙๑ คน ซึ่งปฏิบัติงานในภาคปลาย ปีการศึกษา ๒๕๒๗

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่

ครู หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนหรือครูสนับสนุนการสอน ซึ่งปฏิบัติราชการประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกอย่างของผู้นิเทศในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเป้าหมาย เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

งานนิเทศการศึกษา หมายถึง งานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา หมายถึง แนวปฏิบัติหรือวิธีการที่จัดให้มีขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ในแต่ละงานของการนิเทศการศึกษา เพื่อช่วยให้งานนิเทศศึกษาดำเนินไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์

เขตการศึกษา ๔ หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และระนอง

ประโยชน์ของการวิจัย

๑. ผลจากการวิจัยนี้จะได้ลักษณะของกิจกรรมนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา อันจะก่อประโยชน์ให้การดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์
๒. ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวิจัย เชิงทดลอง เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
๓. ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปฏิบัติงานของ เขตการศึกษา ๔ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน อันจะเป็นผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการจัดการ เรียนการสอนตาม เป้าหมายของการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ ประกอบด้วยจังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต และระนอง มีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมด ๕๐ โรงเรียน มีผู้บริหารจำนวน ๑๒๐ คน และครูจำนวน ๒,๓๗๑ คน รวมทั้งหมด ๒,๔๙๑ คน*

* บัญชีจัดสรรและกำหนดตำแหน่งอัตราครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ปี ๒๕๒๗ (2527:40 - 45)

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรได้ดำเนินการดังนี้

ก. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนจากประชากร โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้มีจำนวนเพียงพอกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชากรทั้งหมด โดยการคำนวณจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan จากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด ๑๒๐ คำนวณจากตารางสำเร็จได้ผู้บริหาร จำนวน ๔๒ คน แล้วนำไปหากกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนโดยวิธีการคำนวณดังนี้

$$\frac{\text{กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารแต่ละโรงเรียน}}{\text{จำนวนผู้บริหารทั้งหมด (๑๒๐ คน)}} = \frac{\text{จำนวนผู้บริหารที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง (๔๒ คน)} \times \text{จำนวนผู้บริหารแต่ละโรงเรียน}}{\text{จำนวนผู้บริหารทั้งหมด (๑๒๐ คน)}}$$

ข. กลุ่มตัวอย่างครูจากประชากร โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้มีขนาดเพียงพอ โดยการคำนวณจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan จากจำนวนครูทั้งหมด ๒,๓๗๑ คน คำนวณจากตารางสำเร็จได้ครูจำนวน ๓๓๑ คน แล้วนำไปหากกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการคำนวณดังนี้

$$\frac{\text{กลุ่มตัวอย่างของครูแต่ละโรงเรียน}}{\text{จำนวนครูทั้งหมด (๒,๓๗๑ คน)}} = \frac{\text{จำนวนครูที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง (๓๓๑ คน)} \times \text{จำนวนครูแต่ละโรงเรียน}}{\text{จำนวนครูทั้งหมด (๒,๓๗๑ คน)}}$$

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) ถามเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ ๓ เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) ถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

๓. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัย สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ ที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
๒. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยเน้นลักษณะงานและกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

๓. ศึกษาถึงลักษณะงานนิเทศการศึกษาและกิจกรรมการนิเทศตามลักษณะของนักการศึกษาของไทยและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน

๔. ทำการวิเคราะห์งานและกิจกรรมการนิเทศการศึกษา เพื่อจำแนกลักษณะของงานและกิจกรรมนิเทศการศึกษา ออกเป็นหมวดหมู่ สำหรับสร้างแบบสอบถามโดยปรึกษาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๕. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนกรอกแบบสอบถาม โดยมีผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดังนี้ ศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา ๔ จำนวน ๒๓ ท่าน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนสตรีภูเก็ต ๑ ท่าน หัวหน้าหมวดและครูโรงเรียนสตรีภูเก็ต จำนวน ๔ ท่าน รวมทั้งสิ้น ๓๒ ท่าน

๖. นำแบบสอบถามที่ได้แจกแจงความถี่แล้วมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัย แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อขอความเห็นชอบหรือแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่อง

๗. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการนิเทศการศึกษาช่วยพิจารณาปรับปรุง โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการนิเทศการศึกษาดังนี้ อาจารย์ภาคิณี ขาวบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน ๕ ท่าน ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔ ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวิจัย รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๐ ท่าน

๒. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๓. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาและแก้ไขแล้วไปใช้กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๔. การเก็บเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและใช้บริการทางไปรษณีย์

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

คำนวณค่าร้อยละและไคว-สแควร์

๕.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

๕.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้นภายในโรงเรียน

วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้ง ๒ กลุ่ม โดยใช้ค่าไคว-สแควร์

๕.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๒ กลุ่ม โดยใช้ค่า ไคว-สแควร์ ส่วนที่เป็นปลายเปิดวิเคราะห์โดยเรียงลำดับความถี่

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัย เสนอในลักษณะของการบรรยายและวิเคราะห์ ตามลำดับขั้น ดังนี้

บทที่ ๑ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ

บทที่ ๒ กล่าวถึงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นเรื่องกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

บทที่ ๓ กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ ๔ กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่ง เป็น ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ควรจัดขึ้น

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๔

ตอนที่ ๓ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัด

กิจกรรมนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

บทที่ ๕ กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปราย ข้อเสนอแนะ และการเสนอแนวปฏิบัติ

ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย